

UÇAN SÜPÜRGE KADIN İLETİŞİM BÜLTENİ

99

250.000.TL

AGUSTOS 1999

SAYI: 7

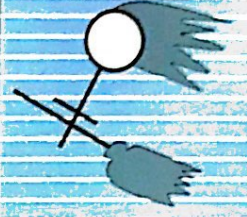
U
H

Ç
A
B

A
B

N
E

R

"BİR HABER
UÇUR YETER"

SÜREKLİ YAYIN - ÜÇ AYDA BİR ÇIKAR

Keyifli
tatiller...

Aman ha, tatil deyip de hızlı uçmayın!

www.kahkaha.com

YEDİNCİ KEZ MERHABA

Yazın ortasındayız. Toplantılarda, panellerde, kadınları biraraya getiren etkinliklerde belirgin bir azalma oldu. Üzerimizde ya tatile gidecek olmanın heyecanı, ya tatilden yeni dönmüş olmanın rehabeti var. Bazılarımız ise uzun süredir yapmadıkları o büyük tatilin hayalini kuruyorlar. Yaz aylarını kışa hazırlıkla geçirenlerimiz de var. Tezlerini yazıyor, projelerini hazırlıyorlar, geçmiş ayda yaptıklarını ve yapamadıklarını değerlendiriyorlar. Bu anlamda Uçan Süpürge de pek tatile çıkmış sayılmaz! Yine de biz bu sayımızı bir tatil sayısı yapmak istedik: O nedenle bu yazının hemen ardından *Bindik Bir Süpürgeye* sayfamızda, Uçan Haber ekibindeki üç arkadaşımızın kadın arkadaşları ile yaptıkları tatil yazılarına yer verdik. Belki aklınızda kalana tatil anılarını kaleme döker ve belki tatil anıları yazmak için kadın arkadaşlarınızla bir maceraya atılırsınız diye..

Ülkemizde sıcak yaz günleri, sıcak eylemlere de sahne oluyor 24 Temmuz 1999'da Ankara Kızılay meydanında toplanan tüm İşçi ve Memur Sendikaları ile Emek Platformu'nu oluşturan diğer kuruluşlar, Hükümetin Sosyal Güvenlik Reformu adı altında sunduğu ve çalışanlar aleyhine birçok hüküm içeren yasa tasarısını protesto ettiler. Bültenimiz yayına girerken Emek Platformu, TBMM'nin ilgili komisyonunda görüşülerek Genel Kurul'a gönderilen yasada geri adımlar atılması için yeni etkinlikler hazırlığındaydı. Bu konudaki değerlendirmeleri, görüşleri ve yaşananları sizlere gelecek sayımızda kadın sendikacı arkadaşlarımızın izlenimlerini aktararak sunmaya çalışacağız.

Haziran ayının ilk haftası Uçan Süpürge'nin en yorgun fakat

belki en doyumlu haftasıydı. Zira Kadın Filmleri Festivali'nin ikincisi 1-7 Haziran 1999 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Açılış ve kapanış gecesi, filmler, yönetmenler, bu yılın yönetmeni Türkan Şoray, sergi ve paneller, ilginç olaylardan oluşan bu renkli tablodan bazı kesitleri sizler için derledik. Bakalım festivalde gözünüzden kaçan birşey var mı?

Bu sayıda *Kadınlar-Örgütler-Projeler* sayfası kalabalık. Neler yok ki: ÇATOM'lar, ÇATOM uzmanlarından Aygül Fazlıoğlu'nun derlediği kadın hayat öyküleri, Sappho'nun Kızları, Aspandos Festivali'nde gözleme satan kadınlar, Mersin Bağımsız Kadın Derneği'nin duyurusu, Antalya'lı Akide kadınları... Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nın ardından hazırlanan Ulusal Eylem Planı'nın bazı bölümlerini hatırlatmaya devam ediyoruz. Bu sayı için Kadına Yönelik Şiddet, Kadınlar ve Sağlık, Kadınlar ve Ekonomi bölümlerini seçtik.

Malum üniversiteler tatil. Bu sayıda *Üniversite-Kadın-Araştırma* sayfası yok. *Hukuk ve Kadın* sayfasında namus cinayetleriyle mücadeleyle hedefleyen yeni hukuksal tartışmaları aktarıyoruz. *Kültür ve Sanat* sayfamıza hepinizin keyifle okuyacağınızda emin olduğumuz bir kitabı konuk ettik: Theodore Zeldin'den "İnsanlığın Mahrem Tarihi". Arka kapağımızı ise her zamanki gibi kadınları ve örgütleri ilgilendiren ilan, çağrı ve duyurulara ayırdık. Gelecek sayı için hazırlıklarımıza şimdiden başlıyoruz...Uçan Haber'e abone olur, haber ve duyurularınızla renklendirseniz bizi mutlu edersiniz. Keyifli bir Uçan Haber eşliğinde keyifli bir yaz diliyoruz. Sonbahar'da sekizinci sayımızla görüşmek dileğiyle...

bindik bir süpürgeye...

"Biz senle sözleri susarak aştık"

İki yıl önce Bodrum'a bir arkadaşımın yanına tatile giderken, yalnız kalamayacağımı bilmiyordum. Nalan, çalışan bir kadındı. Gün boyunca işte olacağı için, çok da samimi olmadığımız ilişkimizin, adı konmamış düzleminde, orada bulunmamın onu rahatsız etmeyeceğini düşünerek, yalnızlığımın tatiline gitmiştim. Sadece 24 saat dolduktan sonra İstanbul'dan bir arkadaşının daha geleceğini söylediğinde, tadım kaçtı. Ne de olsa misafir, misafiri sevmeyiz, evsahibi hiçbirini sevmeyiz. Kısa sürede bir başka kıyıya gidebilirdim.

Gelirken o da biliyordu evde bir başkasının daha olacağını. İlk bakışmamızdaki endişe ve merakı unutamıyorum. Lale'nin ilk söylediklerinden biri "yalnız olmayacağı" idi. Ben, bunu "o-la-ma-yacağı" biçiminde anlayınca, yüzümde esen soğuk rüzgarlar Lale'yi de üşüttü ve hemen anlaşıldı ki, "yalnız kalmayacak olmak güzel" diyor. Birliktelik güzel olacak mıydı sahiden?

Lale ile hiç konuşmuyorduk. Aslında ne kadar da eksik bir ifade bu. Gerekecek konuşmuyorduk ve yakın ilişki kurmanın yegane yolu olarak, konuşmuş olmak için konuşmayı seçmiyorduk. Dakikalarımız, saatlerimiz suskun geçiyordu ama bu hatırı sayılır sessizlik, denize balıklama atlama hızında ve yönünde derinleştiriyordu ilişkimizi.

Berberliklerini sürdürmek isteyen kadınların genellikle yaptığı gibi, özel yaşamlarımızın sırlarını açmadık biz. Birbirimizin dert ve heyecan ortağı ve terapisti olmayı reddettik. Herkesin kolayca yapabileceği

birşey değildi bu; insanlar sessizliklerde gerginlik hissederek çünkü.

Varlık Dergisinin Temmuz sayısında Filiz Nayır'ın çevirisiyle Deborah Tannen'in bir yazısı yayınlandı: "Dünden Bugüne Erkekleri Dinlemek". Yakın ilişkinin tutkalı olarak konuşmayı kullanan kadınların bu tutumuna karşın erkeklerin sözü değil eylemi seçtiğini söyleyen yazar, kadınların yüzyıllardan beri erkekleri konuşmaya zorladığını; dinlediklerinin ise öğrenmek istedikleri şeylerden farklı olduğunu, edebiyat eserlerinden yaptığı alıntılarla örnekliyor. Erkekler iç dünyalarını açmaz, özel şeylerden konuşmazken, bizler kadın kadına, diz dize oturduğumuzda, bu konuşmayan erkekleri konuşur dururuz gerçekten de.

Oysa bizim Lale ile "susarak" paylaştığımız, erkeklerden daha fazlaydı; içinde erkeğin olmadığı ama eksik kalmışlık duygusunu hissettirmeyen bir hayat akıyordu bilincimizden. Elbette merak ediyorduk, özel yaşamlarımızdaki bizi biz yapan halleri. Ama yine de sormuyor, çok gerekmedikçe söylemiyorduk. Çünkü birbirimizi sevmemiz ve birlikteliğimizi sürdürmemiz için bunların gerekmediğini beraberce öğrenmiştik.

Şimdi görüşmüyoruz. Bu çok doğal. Çünkü ancak karşı karşıya durunca yaşanacak kadar farklı ve özeldi bizim paylaştıklarımız. Geriye bir şey bırakmamıştık ki zaten. Lale İstanbul'da, ben Ankara'da, kadınca bir dostluğun anısını yine susarak taşıyoruz.

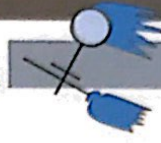
Pınar Şenel

Sahibi: A. Ürün Güner
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Halime Güner
Yayına Hazırlayanlar: Hanife Aliefendioğlu, Gözde Boç,
Zeynep Erdim, Filiz Kordam, Pınar Şenel, İyıl Yılmaz, İlknur Yüksel
Yapım: Reta Reklamcılık Ltd.Şti. • Tel: 447 68 72
Baskı: Dumat Matbaacılık

Uçan Süpürge

Bestekar Sok. 80/6 • 06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel: 0312 427 00 20 • 426 95 67 • Faks: 426 97 12
URL: <http://www.raknet.com.tr/ucansupurge/>
E-Mail: ucan.supurge@service.raknet.com.tr
(Uçan Haber International Women's Health Coalition'ın katkılarıyla çıkmaktadır.)
Banka Hesap No: Türkiye İş Bankası, Kavaklıdere Şb. Uçan Süpürge Kong. Turz. Org. 477266
FİYATI: 250.000 TL

"On the Road" / Yollarda

Şimdi tatil zamanı. Bir hafta, 15 gün, bir ay... hiç farketmez. Tatilinizi iyi değerlendirin. Boşa akıp gitmesin günleriniz. Tatil, hayatınızdaki tekdüzelige 'mola' diyerek ara verme şansınızdır. En güzel tatil ise, kendinizle başbaşa kalabildiğiniz tatildir. 'Aslında ben şöyle yapmak istiyorum, şöyle hissetmek istiyorum' diyorsanız, işte size bir şans. Eğer bu şansı iyi değerlendirir ve tatilinizde 'siz' olmayı becerirseniz bunun devamı gelecektir. Bu bir kehanet değil. Deneyimlerime dayanarak yazıyorum. Ben böyle bir tatil yaşadım...

Üniversite 3. sınıfta bir kız arkadaşım ile birlikte o yaz tatilimizde yurt dışına çıkmaya karar verdik. En önemli adım-hep dedikleri gibi-kararı vermek ve bunu gerçekleştireceğinize olan inancınızı yitirmemek. Sonrası geliyor bir şekilde; akşam 6'dan sonra eve gelindiğinde bile celallenen ana-baba ikna ediliyor, üniversite panayırında ıvır-zıvır ve yiyecek satarak para biriktiriliyor, Avrupa'da ucuz seyahatin (otostop) incelikleri, deneyimli 'Almanci' arkadaşlardan öğreniliyor... vs. Aile bireylerinin 'orada çilek toplayacağımız!' yaygın inancına karşın biz 'hiçbirşey beceremezsek, Viyana'da şöyle bir dolaşır geliriz' diyoruz birbirimize. Uluslararası öğrenci kimlik kartı (ISIC), Youth Hostel'lerde kalabilmemiz için uluslararası misafir kartı, *Let's Go-Europe* kitabı, otostop için kalın yazan keçeli kalemler ve kesik kartonlar, konserveler ve benim yurttan biriktirdiğim küçük reçel, zeytin ezmesi ve krem peynir kutucukları sırt çantamızda. Ve sonunda Viyana otobüs biletimizi de alıyoruz. Viyana'ya varış tarihimizi arkadaşımın yaşgününe rast getiriyoruz. Bu yeniden doğuşumuzun bir simgesi gibi... Viyana'da bir hostele kapağı attığımızda çılgınlar gibi seviniyoruz. "Bunu becerdik ya biz herşeyin üstesinden geliriz" diyoruz. Bunca yıl 'yapamazsın, beceremezsin'lerle doldurulmuş, sindirilmiş benliklerimizi salveriyoruz ortalığa... Bu cesaretle, bir-iki günlük Viyana keşfinden sonra, pılımızı-pırtımızı toplayıp metro ile gidebileceğimiz son istasyona gidiyoruz. Otostop tecrübesizleri olarak uygun bir yer ararken, bir köprü'nün altında otostop çeken Avrupa'nın dört bir yanından gençleri fark ediyoruz. Bir Yugoslav çocuk, bize termosundan çay ikram ediyor. Hava biraz soğuk ve yağmur atıştırıyor. Herkesin elinde bir karton. Birininkinde New York yazıyor. Herkes gülüyor kahkahalarla. ... Biz de çıkarıyoruz kartonumuzu ve tecrübeli bir eda ile yazıyoruz: SALZBURG.

Ve işte orada başlıyor yol maceramız. İtalya'da, Genova'dan Fransa'ya geçmek için bindiğimiz trende soruyoruz kendi kendimize; 'Acaba Paris'e varabilecek miyiz?'... Nice-Cannes-Lyon ve PARIS. Paris'e vardığımızda artık soru işareti yok kafamızda. Bizi Paris'e getiren çift evlerini de açıyorlar bize. Bu ne güzel dostluk... Oradan ver elini Almanya. Ve sonunda Düsseldorf'da paramız bitiyor. Ama, "biz bunun da üstesinden geliriz", diyoruz ve bir Türk restoranına girip son birkaç kuruşumuzla sarma alıp yiyoruz. Sonra kasada oturan kadına yaklaşip durumumuzu izah ediyoruz. "Bir iş bulmamız mümkün mü?" Bizi diğer restoranlarına yolluyor ve bir aylık bulaşıcılık maceramız başlıyor. Lokantanın çatı katında kalıyoruz, çok çalışıp, çok yoruluyoruz ama çok da kilo alıyoruz. Her Türk iş-sahibi gibi, patron Ali abi, bir ayın sonunda parayı vermemek için çaba sarfediyor. Ama biz bunca deneyimden sonra kimselere pabuç bırakmayıp, paramızı söke söke alıyoruz.

Almanya'da biraz daha fink attıktan sonra Münih'den kaçak

otobüslere atlayıp yurda dönüyoruz. İkimizde de 'bu deneyim bize bir ömür yeter' tavrı olmuyor. Gözlerimiz pırıl pırıl, 'bu daha başlangıç' diyoruz birbirimize ve gerçekten de öyle oluyor.

Evet siz siz olun tatilinizi iyi değerlendirin. Bir kerecik olsun ne istiyorsanız onu yapın, arkası gelecektir!

Gözde Bağ

Bir Gezinin Ardından

35 kadınla bir geziye gittiniz mi hiç bilmem, ama eğer gitti iseniz mutlaka çok eğlenmişsinizdir... Ama itiraf edin yine de anlatacak ufak tefek kırgınlıklar, hoşnutsuzluklar, aksayan bazı şeyler, bir nedenle birbirine gücenenler vs. olmuştur. Belki şaşacaksınız ama bizimkinde bunların hiçbirisi olmadı. Ya da ben kendimi öylesine mutlu

hissettim ki gözümünden kaçtı. Üstelik biz bunca yıldır tanışırız, birlikte neler neler yaptık da, ilk defa bir hafta sonunu birlikte geçirmek için Ankara dışına bir gezi düzenleyebildik. Yani öyle gezi düzenleme profesyoneli filan değiliz... Öyle uzun boylu konuşmamıştık üzerinde ama gezi organizasyonunu iki arkadaşımıza bırakmıştık. Biz onlara otobüsü, kalınacak yeri vs. ayarlayın demiştik ama onlar herşeyi, otobüsde çay-kahve, yolda kahvaltılık çörek-kek servisi, gittiğimiz yerde gezilecek ve yemek yenecek mekanların programı, hatta yoldaki eğlence programını bile düşünmüşler... Hiçbirşey aksamadığı gibi, aksatmak isteyenlere de bu fırsat vermedi. Safranbolu'da, "yağmur yağacak" diye dışarda servis yapmak istemeyen garsonlar, onlarla işi paylaşarak ikna edildi; ufak ufak atıştıran yağmur birden boşanmaya başladığında da güneş şemsiyeleri farklı bir amaçla değerlendirilip, yemekler ve yolcular kapalı salona gönüllü şemsiye taşıyıcısı arkadaşlarımız tarafından taşındı. Otobüste ve yemekte (ve her yerde) şarkılar ve türküler ve tabii ki her şarkıya uygun klip programları bitmedi! Velhasıl, Amasra gezimiz bize gerçekten ilerdeki gezilerimizin umudunu verdi... Üstelik, temel harcamalar için topladığımız para bir türlü tüketilemeyip, son liralara ortak kasamıza devredildi... Tek üzüntümüz, bir süredir rahatsız olan arkadaşımız Gülen'in hastanede olup, bizlere katılamayıydı. Daha sonraki geziler için ona aldığımız hasır şapkeyi Amasra dönüşü hastaneye ulaştırıp, bir de şapkalı fotoğrafını çektik.

Bu geziyi bu denli hoş, huzurlu yapan ne idi bilmiyorum... Dinlenmeyi, eğlenmeyi çok özlemiş olmamız mı? Yoksa, yıllar öncesinde, belli bir tarihsel kesitte ortak hayalleri, ortak umutları, özlemleri, acıları çekmiş olmanın yarattığı sıcaklık ve içten dostluklar mı? "Biz, öyle de olsa, böyle de olsa kadınlar olarak birbirimizi anlarız" duygusu mu? Arkadaşlığa ve dostça dayanışmaya dair, 25 yıl öncesinin değerlerini inatla taşıyor olmanın yarattığı benzerlikler mi? Her ne ise bu, bizi alabildiğine mutlu etti... Bir mutluluk kaynağımız da kız çocukları olan arkadaşlarımızın hepsinin kızlarını da bu geziye getirmiş olmalarıydı. Artık çoğu yüksek okul öğrencisi idi kızlarımızın... Belki tüm şarkılarımızı bilmiyorlardı bizim, ama ortak söyleyebildiğimiz türküler, şarkılar da olduğunu sevgiyle farkettilim. Keyiflendikçe çocuklaşmamız, çocuklaştıkça da gerçek bir keyif yaşamamız, sanırım onları biraz şaşırttı, ama galiba daha çok da güldürdü... Kuşkusuz, hoş bir gezi beraberliği yaşamak için uzun yıllardır sinanmış dostluklar yaşamak gerekmez. Ama tesadüfen böyle bir beraberlik yaşamış kadınlar gezi yapmayı da becerebilirlerse gerçekten tadına doyum olmaz oluyor!

Filiz Kardam

"Eylemde Güçlenme" Konferansındaydık

Hollanda'da toplumsal cinsiyet ve etnik grupların sorunlarıyla ilgili çalışmalar yapan E-QUALITY adlı örgüt, 22-23 Haziran 1999 tarihleri arasında Lahey kentinde (Den Haag) "Eylemde Güçlenme": 2000'e Doğru Siyah, Göçmen ve Mülteci kadınlar" (Empowerment in Action: Black, Migrant, Refugee Women Towards 2000) adlı konferans düzenledi. E-QUALITY, hükümetten büyük ölçüde maddi destek gören bir kadın platformu. Üstelik yönetim kurulu üyelerinden biri erkek. Bünyesinde, "Kalkınma ve Araştırma", "Uygulama", "Dokümantasyon" ve "Organizasyon" olmak üzere dört ayrı birimi barındırıyor. Her birim için binada bir kat ayrılmış ve faks, fotokopi makinesi, yazıcı ve bilgisayar gibi teknik donanım sağlanmış. Siyah, göçmen ve mülteci kadınların sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik planların tartışıldığı Konferansa, Hollanda'da yaşayan azınlık gruplarının yanı sıra Fas, Surinam, Hollanda Antilleri ve Türkiye'den kadınlar konuşmacı olarak katıldılar. Uçan Süpürge adına Hanife Aliefendioğlu, Çiğdem Esin, Mor Çatı adına ise Canan Arın konferansa katıldılar. Konferans boyunca basın temsilcileri ve örgütün profesyonel fotoğrafçısı konuklarla birlikteydi. Bunun ardından öğleden sonra başlayan çalışma grupları, "Eğitim, İş, Gelir", "Örgütlenme", "Siyasi Katılım", "Yasalar" ve "Kadına Yönelik Şiddet" olarak belirlendi. Her grup, çalışmada, anılan başlıklarda durum saptaması yaparak, strateji ve öneriler hazırladı. Konferansın ikinci gününde, öğleden sonra gelecekte yapılacak çalışmaların güçlendirilmesini sağlamanın yolları üzerinde tartışmak amacıyla, "Fon Bulma", "İletişim ve Bilgi Teknolojisi", "Örnek Çalışmalar" başlıkları altında çalışma grupları oluşturuldu. Tüm tartışma ve önerilerin kaydedildiği iki günün ardından 2000 yılı Haziran ayında New York'ta yapılacak Pekin Sonrası Birleşmiş Milletler toplantısında sunulmak üzere bir rapor hazırlandı. Yoğun bir tempoda geçen konferansa katılım beklenenin altında olsa da sorunların çözümüne yönelik, geleceğe dair önerilerin bir rapor haline getirilmesi ve bizlerin katkılarıyla uluslararası platforma sunulacak olması önemliydi. E-QUALITY'de çalışan kadınların konuklara sağladığı sıcak ortamda çalışmanın keyfini yaşadık. Bu kadar geniş maddi ve teknik olanaklara sahip olmalarına gıpta ettik. Uçan süpürge'nin başarılı bir örnek olarak tanıtılmasından gurur duyduk.

Uçan Süpürge 2. Kadın Filmleri Festivali Farklı Ülkelerden Konuklar Ağırladı...

Uçan Süpürge 2. Kadın Filmleri Festivali Almanya, İngiltere, İsrail ve Azerbaycan'dan gelen kadın yönetmenler ve onların kendi ülkelerindeki kadınlık durumlarını resmeden filmleriyle Türkiye'ye kadınları buluşturdu. İngiltere'den Minkie Spiro, İsrail'den Keren Yedaya, Azerbaycan'dan Gülbeniz Azimzade ve Almanya'daki Feminale Kadın Filmleri Festivali'nin düzenleyicilerinden Katja Mildenberger açılış gecesi bizimleydiler. Kısa film yönetmenleri

Keren ve Minkie birbirlerine daha önceden tanıyorlardı. Hepimiz hemen sevdik birbirimizi. Birlikte filmler izleyip kendi ülkelerinde bir kadın olarak film yapmanın zorluklarını ve güzelliklerini konuştuk. Kamera arkasındaki öyküleri çok da yabancı olduğumuz öyküler değildi, ama hepsi mektepli idi. Tabii, evsahibi olmanın dayanılmaz ağırlığını hep omuzlarımızda hissettik. Festivalin diğer konuklarıyla birlikte yediğimiz akşam yemeklerinde ise sık sık Türkiye'deki kadınların ne kadar önemli çalışmalar yaptıklarını ve bunu ne çok önemstediklerini söylediler. Öyle görünüyorduk herhalde...! Ayrıca, bir kadın filmleri festivali yapmanın anlamı üzerine uzun konuşmalar geçti aramızda. Keren sürekli İsrail'de de böyle bir festival yapmaları gerektiğini vurguladı... Arjantin doğumlu Alman yönetmen Jeanine Meerapfel -kendini feminist olarak tanımlamak istemese de- feminist bir bakışla çektiği filmleri "Malou" "Hatırlanması Günler", "Arkadaş" ve belgesel filmi "Desembarcos" ile festivalin ortasına doğru izleyiciyle buluştu. Jeanine'le gelişini organize etmek için yazışırken böylesine önemli bir yönetmeni konuk etmenin zor olacağını düşünmüştük, ama o, olanca zarıflığı ve mütevazılığı ile geldi, Uçan Süpürge'yi ziyaret etti; söyleşilerinde film çekerken yaşadığı deneyimleri ve bakış açısını izleyiciyle paylaştı; bizimle sakin bir akşam yemeği yedi; yemek süresince de filmlerinden ve hayat hikayesinden konuştuk. Jeanine, kendini ve yaptığı işi anlatmayı seven bir kadındı. Belleğimizde ondan kalan fotoğraf sıcak kanlı, kendisiyle barışık, yaptığı işi iyi yapan güçlü bir kadın fotoğrafı idi. Festival bize dünyanın değişik köşelerinden sinemaya emek veren kadın dostlar kazandırdı. Ankara'dan mutlu ayrıldılar, hatta Karen ona iş bulursak Türkiye'de yaşayabileceğini söyleyerek gitti. Onlarla yazışmaya devam ediyoruz. Gelecek yıllarda değişik ülkelerde kamera arkasında çalışan daha fazla kadınla tanışmayı umut ediyoruz.

Çiğdem Esin

Festivale Hazırlanırken

Festival düzenlemek çok yoğun, çok farklı düzeylerde emek ve maddi olanak gerektiriyor. Bir önceki festivalimiz gibi bu festivalde de çok sayıda festival dostumuz, gönüllümüz ve destekçimiz vardı. Tümü'nün adını buraya sığdırmamıza olanak yok.

Bu yıl da en büyük destekçimiz yine Kültür Bakanlığı oldu. Diğer destekçilerimiz ise TRT, Yenimahalle Belediyesi, Avrupa Topluluğu, Sheraton Hotel, ASE Taşımacılık, Sabah Gazetesi ve Wella idi. Ayrıca, Alman Kültür Merkezi, The British Council,

Fransız Kültür Merkezi, İtalyan Kültür Merkezi, KSSGM-UNDP festivalimize katkıda bulundular. Oğuz Onaran, Annie Pertan, Eser Köker, Filiz Kardam, Kurtuluş Kayalı, Gülden Treske, Nurtan Kara, Nilgün Abisel, Füsün Okutan, İnci Demirkol, Zuhal Çetin, Fetay Soykan ve Sevana Akpınar'dan oluşan Festival Danışma Kurulu bize her aşamada gönülden destek oldu. Festival mutfağındakiler, Halime, Berrin, Çiğdem, Gülten, Ebru ve Burcu ise özellikle son ayların yoğun çalışması içinde sanırız evlerinin yolunu unuttular!

Senaryo Yarışması

Kadın Filmleri Festivali kapsamında ilk kez bu yıl düzenlenen Ulusal Kısa Film ve Belgesel Film Senaryosu Yarışması, gösterimdeki filmlerin, yönetmenlerin, izleyicilerin yanısıra 108 ayrı kadın öyküsünün daha buluşmasına olanak tanıdı. Katılımın yüksek olması ve katılımcıların, yaş, meslek, eğitim düzeyi açısından çeşitliliği çok sevindiriciydi. Çoğunluğu Ankara, İstanbul, İzmir ağırlıklı olmakla birlikte Eskişehir, Aydın, Almanya, Kanada gibi değişik yerlerden de kadınlar yarışmamıza ulaştı.

Yapılan değerlendirme sonucunda Kısa Film Senaryosu dalında birinciliğe değer eser bulunamadı. Aslı Alpar'ın "Camdan Cama"sı ikinci seçilirken, üçüncülük ödülü Güler Yıldırım'ın "Kaçak Güreşmek" ve "13. Kilometre" adlı eserleri arasında paylaştırıldı. Belgesel Film Senaryosu dalında da birinciliğe değer eser bulunamadı. İkincilik ödülünü Berrak Taranç'ın "Tangolar ve Yalnız Bir Kadın- Neverser Kökdeş" ve Melek Özman'ın "Yaşar Nezihe- Bir Kadının Hayat Hakkı Arayışı" adlı eserleri aldı. Üçüncülüğü de Deniz Dalkılıç'ın "Nöbet 24 Saat" ile Hatice Gürler'in "Varlar Ama" adlı eserleri paylaştı. Ayrıca, Belma Özgün'ün "Kömür Çiçekleri" adlı yapıtına Seçici Kurul Özel Ödülü verildi.

Geçmiş 100 yılı aşan sinema alanında, kadın işi olarak tanımlanmış ilk görevin "script-girl"lük olduğu düşünülürse uzun bir mesafe katedilmiş gibi görünüyor. Görünüyor

görünmesine de, fabrikada, evde, tarlada, ofiste çalışan, okumuş-okumamış, tüm kadınlarımızın enerjisinin büyük bir kısmını alan "çocukların ve yetişkinlerin bakım faaliyetini" bırakıp, ellerine kalemi aldıklarında yazdıkları düşündürücü. Çeşitli kadınlık durumlarının yer aldığı senaryolarda, çaresizlik, engellenmişlik duygusu, sessizce boyun eğişler, geri çekilişler, kibar yakınmalar, katlanma, kendini feda etme, arzu edilen değişimin yapılamayışı ve en çok da terkedip gitme, her şeyleri bırakıp gitme, kaçma arzusu en çok göze çarpan temalar...

Bir iki örnek dışında güldürü unsuru hemen hiç yok. Kadınlar durumları ile şaka dahi yapamayacak kadar yorgun ve sıkın. Görmenin, bilmenin ama değiştirememenin yorgunluğu. Bazı istisnalar dışında, ana çelişki ve iletinin belirsizliği, ortaya konamayışı ve kendi dilini yaratmadaki zorluk da dikkat çekici. Gerçek hayatta da sorunlarımız bunlar değil mi? Yüzyılların sessizliğini bozup kendi dilini yaratmak, yüzlerce kere sinemalarda televizyonlarda gördüğümüz "baba"nın yarasını sürdüren filmlerin söylemini aşip bu izlerden kurtulmak o kadar kolay değil. Ama umutsuzluğa yer yok. Hızla yeniden işe koyulmak zamanı.

Gerek bir çerçeve içinden perdede seyredelim, gerekse bir senaryo içinde dilini, yerini bulsun sözümüz. Sözümüzü söyleyelim ve birilerinin dediği gibi "Yaşam yaşanmak ister, tek şansımız burası..."

L. Gülden Treske

Başka Yerde Oynarsa Kaçırmayın!

Jeanine Meerapfel'in "Malou" filmi, annesinin özyaşam öyküsünden esinlenerek çektiği bir yapıtı. İkinci dünya savaşının dehşetli günlerinde, sadece bir Musevi ile evli olduğu için sürekli kaçmak ve kimlik değiştirmek zorunda kalan bir kadının gitgide özkimliğini yitirini anlatıyor film. Tüm kimliklerinden soyunmak zorunda kalan bir kadının ayakta durabilme öyküsü.

Aynı yönetmenin Plaza de Mayo (Arjantin) annelerini anlatan filmi "Arkadaş" ülkemizin de yakıcı bir sorunu olan kayıplar gerçeğine, kayba uğrayan kadınların içinden, onların gözünden bir bakış. Geri gelme olasılıkları hiç olmayan insanların neden yaşatılmak zorunda olduklarına yanıt veriyor anneler.

"Traps/Tuzaklar," erkeklerin iğdiş edilme

korkusunu işleyen bir film. Kara mizahi öğeler nedeniyle sağlanan uzak açıdan seyrederken filmi; erkek seyircilerin tanık oldukları iğdiş edilme olayına verdikleri tepki, içlerindeki korkuyu acı biçimde dışa vuran kahkalar iken, kadın seyirciler bunlara sebep olan tecavüzün dehşetini yaşıyorlardı.

Paneller

"Onlar Starı Tartışıyor"

Sevin Okyay'ın yönettiği panele, Zeki Demirkubuz, Atif Yılmaz ve Rutkay Aziz konuşmacı olarak katıldı. Yeşilçam'da star sistemi ve bir star olarak Türkan Şoray tartışıldı. Panel'de Türkan Şoray'ın kendisi de katılımcılar arasında idi.

"Biz Bize"

Fatmagül Berktaş'ın yönettiği panele, Nejat Ulusay ve Tuna Erdem katıldı. Panoelde sinema dünyasında kadın olmak, kadın filmi, dayanışma ve dostluk üzerine konuşuldu. Fatmagül Berktaş ve Tuna Erdem'in feminist bakış açısı, Nejat Ulusay'ın sinema bilgisi ile filmlerdeki kadın dayanışması sahnelerinin yorumlandığı panele verimli bir atmosfer hakimdi.

"Biz Bir Film Yaptık"

Nurten Kara'nın yönettiği panelde yapımcı ve yönetmen yardımcısı Leyla Özalp ile yönetmen Canan Evcimken İçöz film yapım sürecindeki deneyimlerini izleyicilere aktardılar. Panelde, kamera arkasında kadın duyarlılığına sahip olmanın, hem setteki çalışma koşullarını ne ölçüde etkilediği, hem de ortaya çıkan üründe izleyiciye sunulan mesajların anlamı ve dönüştürücü gücü üzerinde tartışıldı.

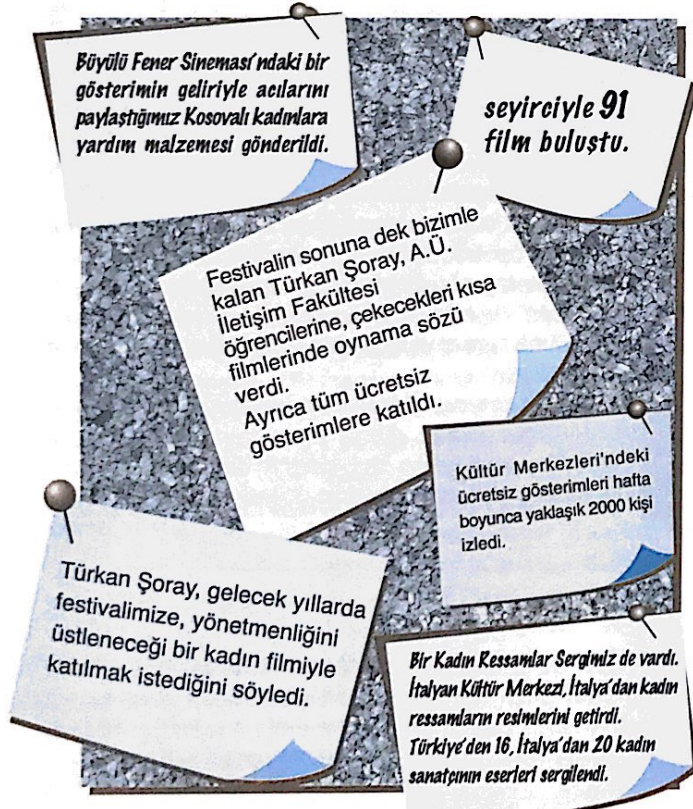
Oradan, Buradan İzlenimler!

* Kadın duyarlılığını filmlerine doğrudan katmış, yapıtlarını feminist bakışa model oluşturabilecek türden özel bir dille kuran bir kadın yönetmen "ben feminist değilim" dedi.

* Yönetmen Gülbeniz Azimzade ile "Adayı Kendinle Götüremezsin" filminin gösteriminden sonra yapılan söyleşi sırasında artık sorulacak sorular bittiği halde izleyenlerden söyleşiyi uzatmaya yönelik sorular gelmeye devam ediyordu. Ve en son olarak bir izleyici "Filimde fok balığı gördüm. Sizin oralarda fok balığı var mı?" diye sordu. Bütün izleyenler bir süre Gülbeniz Azimzadeye, fok balığının nasıl birşey olduğunu tarif etmeye çalıştık. Sonunda Azimzade, hayvanı hatırladı ve "Evet, evet bu filmi çektiğimiz yerde var" dedi. Onun yüzünde şaşkınlık ifadesi, bizde ise tarifi yorgunluğu ile söyleşiyi bitirdik.

* Genç bir erkek, 20 yaşlarında. Affedersiniz diyor: Kadın filmleri festivali, yani tüm filmlerde kadınlar mı oynuyor?

* Orta yaşlı kadın, "Harika" diyor "Kadınlar demek ki erkekleri geçmişler artık. Ne güzel filmler çekmişler. Bu kadarını beklemiyordum. Tüm filmler çok iyi."

Ya Eksikliklerimiz??

Bu bizim 2. Festivalimiz ve festival çok yönlü bir organizasyon. Aksaklıklarımız olmaz mı hiç?

Kuşkusuz birçok şey tam da istediğimiz gibi yürümedi ama bütün bunları ve yer yer yaşadığımız gerginlikleri festival ekibi olarak, neredeyse festival hazırlık toplantıları kadar uzun süren birkaç toplantıda değerlendirdik. Neler yaptık, neler ettik, neler

yapmalıydık, neleri yapmamalıydık uzun uzun tartıştık. Gelecek sayımızda bazı sonuçları sizlerle de paylaşacağız.

Özellikle bir konuda sizlerden özür dilemek istiyoruz. Festival'den günlerce önce gönderilmeye başlanan davetiyelerin bir bölümü, postadaki aksaklıklar nedeniyle sizlere ulaşamadı ve biz de bazılarınızı açılış gecemizde aramızda görememenin eksikliğini duyduk. Üzgünüz.

KADINLAR ... ÖRGÜTLER ... PROJELER...

“...ağlayarak eve geldim... utandım... ne olursa olsun okuma-yazma öğreneceğim dedim ”

Çok Amaçlı Toplum Merkezleri Yaygınlaşıyor

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Sosyal Eylem Planı'nın öngördüğü projelerden biri olarak uygulaması Kasım 1995'de ilk kez Şanlıurfa'da başlayan ÇATOM'ların (Çok Amaçlı Toplum Merkezi) sayısı bugün 22'ye ulaştı. Bölgenin çeşitli illerine (Mardin, Şırnak, Siirt, Batman, Adıyaman, Kilis) yayılan ÇATOM'ların 2005 yılında 62'ye çıkması planlanıyor.

GAP İdaresi'nin ÇATOM'larla ilgili olarak yayınladığı kitapçıkta bu kuruluşlar şöyle tanımlanıyor:

“ÇATOM'lar kadınlara ve genç kızlara yönelik, okuma-yazma, genel sağlık, ana-çocuk sağlığı, hijyen, beslenme, ev ekonomisi ve gelir elde etmeye yönelik beceri kazandırma gibi konularda eğitimin verildiği topluma dayalı merkezlerdir. Bu merkezler, salt eğitim verilen mekanlar olmayıp, kadınların biraraya gelerek, farklı deneyimleri paylaştıkları, bu paylaşımlardan yola çıkarak ortak sorunlarının farkına vardıkları ve bu sorunların çözülmesi yolunda ortak davranış bilinci geliştirdikleri mekanlardır... ÇATOM'ların nihai amacı, kadının toplum içindeki statüsünü yükseltmek, bölgede cinsiyet dengeli bir kalkınmayı gerçekleştirmek ve sürdürülebilir insani gelişmeye katkıda bulunmaktır.” Kitapçıkta ayrıca, ÇATOM'ların katalizör işlevi

vurgulanmış ve *“temel ilke kadınlara ne yapacaklarını söylemek değil, hangi koşullarda neler yapılabileceğini göstermektir, çeşitli alternatifler içinden seçimi yapacak olan ve yeni alternatifler ortaya çıkaracak olan kadınların kendisidir”* denilmiştir.

Kuruluş ve çalışma biçimleri ile ÇATOM'lar çok yeni bir deneyim... Kuşkusuz gelişim doğrultuları ile ilgili kimi değerlendirmeler şimdiden yapılabilir (yapılmaktadır da...), ancak yukarıda sıraladığımız amaçlara ulaşmakta başarılı olup olmadıklarını, ne yönde gelişeceklerini söylemek için henüz biraz erken... ÇATOM'ların hedeflerine ulaşmakta ne denli başarılı olduğunu akademisyenler ve proje dışından araştırmacılar tarafından bölgede yapılan değerlendirmeler ortaya koyacaktır. Bu tür araştırmaların yapılması, ÇATOM'lar konusunda şimdiye dek yapılmış eleştirileri, olumlu ya da olumsuz yorumları da somut bir baza oturtabilir.

Değerlendirme çalışmalarında, ÇATOM'lara katılarak, onlara heyecanla sarılan, oralarda ilk kez birşeyler öğrenen ve dış dünyaya açılan kadınların görüşleri ve talepleri için başlangıç noktası yapılmalıdır.

Uygulama Programı ve Sosyal Etki Değerlendirme Çalışması

Ekim 1997-Ekim 1998 döneminde tüm

ÇATOM'larda uygulanan sosyal programlardan 3774, gelir getirici programlardan ise 572 olmak üzere toplam 4346 katılımcı yararlanmıştır. Ayrıca, sağlık çalışmaları kapsamında, poliklinik hizmetleri ile 6055, gezici sağlık kabini ile 4156 olmak

üzere toplam 10211 katılımcıya ulaşılmıştır. GAP İdaresi, Ağustos-Ekim 1998 tarihinde bir Sosyal Etki Değerlendirme Çalışması yaparak, ÇATOM'ların, hizmet alanlar ve hizmet verenler açısından olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirmeye çalışmıştır. Raporu yakında yayınlanacak olan bu çalışma, ÇATOM'ların toplumsal piramidin tabanında bulunan gelir düzeyi düşük kitleye uzanabildiğini; sosyal programlarda katılımcıların çoğunluğunu genç kızların oluşturduğunu; okuma-yazma ve sağlık programlarında evli, orta yaş ve üstü kadınlara ulaşıldığını ortaya koymaktadır. Beceri geliştirme programlarında, gelir elde etmenin yanı sıra, kadının dışa açılması konusunda başarılı örnekler sergilenmiş, ancak yöresel koşulları dikkate alan ve pazar şansı yüksek programlar henüz geliştirilememiştir.

Bunların yanı sıra, ÇATOM kurullarının oluşturulması, katılımcı planlama ve uygulama açısından gelecekte üzerinde durulması ve geliştirilmesi gereken önemli bir adım olarak görülmektedir. Bir diğer önemli unsur da, ÇATOM'ların bölge sorunlarına, özellikle de kadının kalkınma sürecindeki yerine dikkat çekmekte olumlu bir örnek oluşturmuş olmalarıdır.

"bundan sonra her yere tek başıma gide

Güneydoğu'dan Kadın Öyküleri

GAP İdaresi Sosyal Projeler Uzmanı Aygül Fazlıoğlu, ÇATOM'lara katılan kadınların öykülerini de derlemeye çalışıyor. Aygül'ün Nisan 1999'daki notlarından bir-iki öyküyü kısaltarak, bu kadınları UÇAN HABER okuyucuları ile de tanıştırmak istedik:

Adı Emine . Kendisine sorduğunuzda 30 yaşındayım diyor... oysa dikkatlice bakıldığında 40 belki de 45 yaşında gösteriyordu. Çektiği acıların izleri yüzünde yılları sıralar gibiydi.

Çocukluğu Dargeçit'te 15 km uzaklıkta Kılavuz Köyü'nde geçer... 10 yaşına geldiğinde babası tarafından abisi ile berdel yapılır ve iki çocuk babası 32 yaşındaki bir adamın ikinci eşi, yani başka bir genç kadının üstüne "kuma" verilir. Evliliğinin beşinci yılında bir oğlu olur. Bebek bir aylık iken, abisi ile eşi ayrılınca kocası da onu babasının evine gönderir, çocuğu ona vermez.

Emine, dört ay gibi kısa bir süre baba evinde kalır. 16 yaşındaki anne olgunlaşmış, genç kızlıktan çıkmış, oturmuş "kadın"ı oynamaya başlar. Bu arada talipler çıkar. Dört çocuk babası bir adam oğlu için onu kaçıtır. Birlikte dört gün bir mağarada yaşarlar. Adam onu başka bir köye götürür orada imam nikahı ile kendisine alır. Sonra kadının köyüne, babasının yanına gidip "kızınızı kendime nikahladım" diyerek baba ile belli bir miktar para (15 yıl önce o zamanın parası ile yaklaşık 200.000 TL) karşılığında anlaşır.

Kadın, yeni kocadan hiç hoşlanmaz, sevgisiz ve dayanışmasız bir hayata adımını atar... Kocanın evde olmadığı bir gün evden kaçıp bir başka köye (Sümer köyü), şıha sığınır. Şıhan yanında dört ay kalıp, ona boğaz tokluğuna hizmet eder. Bir gün baba ile ağabey gelip onu zorla kocasına alıp götürürler.

Koca, İbrahim Demir sürekli kumar oynuyor... kaybettikçe de çocuk anneye şiddet uyguluyordu. Akrabalar, komşular ...toplum... şiddetin sorumluluğunu üstünden atmış, karı-koca arasındaki mahrem ilişkilerden biri olarak görmekte ve müdahale etmemektedir. Bu arada yaşam ve şiddet, bu iki unsur ile birlikte kadın evliliğini sürdürür... ardı ardına çocukları - üç çocuk- olur. Kocası bu arada kahvehaneden çıkmaz, sigara, kumar sonunda vereme yakalanır. Kadın yoksulluk içinde ailenin geçimini komşu kadınlara ekmek yaparak, odun kırarak sürdürmeye çalışır. Ailesi içinde arpayı öğütüp ekmek yapar. Komşular arpadan ekmek yaptığını görmesinler diye öğütme işini gece yapar.

Bir gece, dördüncü çocuğunun doğum sancıları tuttuğunda, bu sırada hasta olan kocası daha da kötüleşir. Kadın doğumunu kendi kendine yapıp, bebeğinin göbeğini keser ve sarıp sarmalar. O gece kocası ölür. Kocasının yakın akrabalarına haber verir. Ertesi gün cenazesi kaldırılan kocanın ne o gün... ne de... sonra mezarlığına gider.

Dört çocukla yalnız kalan kadın, tek gözlü bir evde yeni bir yaşam

mücadelesinin içine girer. Üvey oğulları evin satılmasını, kadının çocukları kendilerine bırakıp gitmesini ister. Kadın buna karşı direnince yine dayak gelir. Ve karakolluk olurlar. Jandarma devreye girer, kadına yardım eder.

Kadın evi boşaltıp, çocukları ile Batman'a akrabalarının yanına gider... fakat orada barınamayıp tekrar Dargeçit'e evine döner. Bu arada para karşılığı odun kırma ve ekmek yapmaya devam eder. Kasım 1996 yılında kadınlar için bir merkezin, ÇATOM'un açıldığını, komşularından duyar, gelir. Okuma-yazma, sağlık eğitimi ve kilim dokumaya katılır. Sağlık eğitimine katılmadan önce çocuklarının kulağı ağrıdığına soğanla renkli ipi havanda dövüp kulaklarına koyduğunu söyleyen kadın, bu eğitimden sonra bu ve benzer hastalıklarda ilçedeki sağlık ocağına gittiğini söyler. Emine Günay'ın kilim dokumadan elde ettiği kazanç yeterli olmaz, ve çocuklarını da bırakacak yer bulamayınca ÇATOM'a sadece iki saatliğine çocukları ile bazen de çocukları büyük oğluna bırakarak, gelir ve okuma-yazma kursuna devam eder. Daha sonra ÇATOM saha elemanı aracılığıyla kaymakamlıktan kendisine yardım istenir. Şimdi İlçe Kaymakamının aracılığıyla Milli Eğitim İlçe Müdürlüğü'nün lojmanlarını temizliyor ve kaymakamlığın bahçesini suluyor. Aylık 14 milyon kazanıyor. Büyük oğlu da yaz aylarında Düzce'ye fındık toplamaya gidiyor, kışın da İstanbul'da konfeksiyon atölyelerinde veya benzer işlerde çalışıyor...

ÇATOM'u hayatını değiştiren bir kurum olarak gören Emine kadın "Çocuklarımızın rezil olmayacağı bir iş buldum... ÇATOM'a çok şey borçluyum" diyor...

Adı Ayşeyete... 20 yaşında Batman'ın yoksul mahallelerinden olan Seyitler Mahallesi'nde kurulan ÇATOM'un ailece müdavimlerinden... Önce okuma-yazma kursunu tamamladı... şimdi biçki-dikiş kursuna devam ediyor... iki kız kardeşi de gelir getirici kurslar kapsamında açılan oltu taşı işlemeciliği kursuna katılıyor... 53 yaşındaki annesi de ÇATOM'un katılımcısı... Annenin ÇATOM'a

"İleceğim... sana ihtiyacım kalmayacak !"

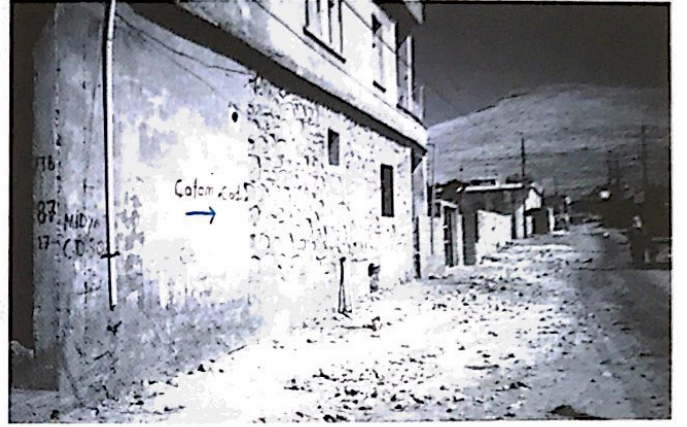
gelişi bu öykünün ana temasını oluşturmaktadır. Anne "bir gün hastahaneye gittim... bir numara verdiler... yukarı çıktım... bulamadım... birisine sordum yine bulamadım... başka birilerine sormadım, utandım, kağıdı yırttım, attım, ağlayarak eve geldim... ne olursa olsun okuma-yazma öğreneceğim dedim" der.

Ertesi gün anne, kızları ile birlikte ÇATOM'a gelir. ÇATOM'un yürütücüsü, lise mezunu olan saha elemanı ile konuşur... "Buraya gelsem bana gülmezler değil mi? Ayıp olmaz değil mi" diye sorar. Saha elemanı genç kız "sakın böyle düşünme burası sizler için, eğer istiyorsan sana gizli gizli ders de veririm, ama bunlara hiç gerek yok, sen yaparsın" der.

Anne "Öyle ise beni çalışkan bir kızın yanına oturtun... ben çabuk öğrenirim..." diye yanıtlar.

Böylece, 53 yaşındaki annenin okuma-yazma kursu başlar. Her gün iki saat, bu kursa katılan anne, ilk gün akşam eve gittiğinde kocasına "Bak ben iki kelime yazmayı öğrendim - nasılsın, sen kimsin- artık yazabiliyorum ve yakında göreceksin okuyacağım da, bundan sonra her yere tek başıma gidebileceğim, sana ihtiyacım kalmayacak" demiş.

Üç ay sonra okuma-yazma eğitimini tamamlayan anne sonunda isteğine kavuşur. Kendini ifade edebilecek düzeyde okumayı başarır.

Adı Sevim... 1975 doğumlu... lise mezunu...

Şair olmak istiyor. Çocukluğundan beri şiirler yazıyor... Ve hala yazıyor... Dargeçit ÇATOM'da iki yıl boyunca el sanatları, ev ekonomisi gibi sosyal programlara katıldı. Kardeşi de Oltu taşı işlemeciliği kursuna geldi.

"Hayatımda el sanatlarından nefret ederdim ama ÇATOM'a geldim, sevmeye başladım. Bir genç kız olarak hayatımın monotonluğu ÇATOM ile değişti" diyen Sevim Dargeçit ÇATOM'a sosyologların, psikologların gelmesini, insanların onlarla karşılıklı sohbet etmesini istiyor.

Bize kendi yazdığı şiirlerinden bir tanesini veriyor.

Bir Kadın

Bir kadın tanıyorum
Üzerinde karabulut eksilmeyen
Bu karabulut ki almayı bilmeyen
Bir kadın tanıyorum
Acının en büyüğünü yaşayan
Bir acı ki tükenmek bilmeyen
Bir kadın tanıyorum
Hayatı dört duvar sanan
Bir dört duvar ki zindanı aratmayan
Bir kadın tanıyorum
Baharın gelişini görmeyen
Bir bahar ki kadın için yeşermeyen
Bir kadın tanıyorum
Kadınlığını bilmeyen
Bir kadın ki söylemeye dilim varmayan
Bir kadın tanıyorum
Sevdasını içine atan
Bir sevdâ ki mezara kadar giden
Ve bir kadın tanıyorum
Kendini bilen
Kadınlığını yaşamak için durmadan çırpınan

T.C. BAŞBAKANLIK
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

Merkez: Willy Brand Sok. No: 5 Çankaya 06680 Ankara
Tel: (312) 442 23 24 • Fax: (312) 440 13 84
E-mail: gap-x@gap.gov.tr • İnternet: www.gap.gov.tr
Bölge Müdürlüğü: Şanlıurfa Tüneli Çıkış Ağzı, P.K. 155 • 6300 Şanlıurfa
Tel: (414) 314 17 50 • Fax: (414) 313 50 73

KADINLAR ... ÖRGÜTLER ... PROJELER...

Sappho'nun Kızları

Ankara'da bir grup lezbiyen 1998 Mayıs ayından bu yana her hafta düzenli olarak toplanıyor. İsimleriyle Lesbos'lu (Midilli) Yunan lezbiyen şair Sappho'yu selamlıyorlar: Sappho'nun Kızları. Lezbiyenler hakkında bir kitapçık yayınlayan grup toplumun lezbiyenliğe dair tüm önyargılı tanımlamalarını da alıntılıyarak gerçekleri açıklıyor: "Sizden farkımız yok."

"Bir kadın lezbiyen olduğunu nasıl anlar?" bölümünde hemcinslerine duygusal ve cinsel arzu duyanların lezbiyen olduğu, lezbiyenliğin kabullenilmesinde üç aşama olduğu anlatılıyor: keşfetme, kabul etme, ortaya çıkarma. İşte bundan sonra diğer lezbiyenlerle birlikte olma, yani örgütlenme aşaması başlıyor ki "lezbiyenliğin yok sayıldığı ve hatta lanetlendiği" toplumumuzda bu çok zor.

Kitapçıkta, heteroseksüelliğin biyolojik mi yoksa psikolojik mi olduğu hiç sorgulanmazken, olağandışı bir durum olarak görüldüğü için eşcinselliğin biyolojik veya psikolojik bir bozukluğa

dayandırılmaya çalışıldığı vurgulanıyor. Eşcinselliğin sadece cinsel değil duygusal bir gerçeklik olarak yaşanabileceği hatırlatıyor. Lezbiyenliğin paylaşılması veya gizlenmesi gereken bir unsur olmasını tartışan kitapçık, bu kararın kişiye bağlı olduğunu, lezbiyenliğin görünür ve konuşulur birşey haline gelmesinin sadece zaten lezbiyen olan kadınlara cesaret vereceğini, yoksa lezbiyenliği teşvik etmeyeceğini belirtiyor. Hemcinslerine ilgi duyan kadınları lezbiyen olarak kabul eden Sappho'nun Kızları biseksüelleri de ayrı tutmuyor. Lezbiyenlerin kadın olarak sorunları diğer kadınlardan farklı değil. Yani yanlarında erkek olmaması onları sorunlar açısından farklı kılmıyor. Bu nedenle kadın sorunlarıyla ilgili feminizm ve lezbiyen özgürleşme hareketinin ana kaynağının ataerkillik olduğu hatırlatılarak, lezbiyenlerin "mücadele yoluna girdikleri andan itibaren feminizme gözlerini kapamadıkları", her iki kesimin de mücadelelerinde birbirlerine ihtiyaçları olduğu belirtiliyor. Her iki kesim de salt erkek olduğu için kendini üstün gören zihniyete karşı olmak noktasında ortak. Bir politik duruş olarak lezbiyen özgürleşme hareketi de kadın kimliğinin erkek kimliğinden daha aşağıda olmadığını anlatmanın, ataerkine karşı durmanın bir yolu.

Bilgi için: Sapphonunkizlari@hotmail.com

Birisi Yufkasını Açıyor Diğeri Sesini

Tam 40 gün boyunca Antalya'daydım. Birçok arkadaşımın talihsiz düşüncelerinin tersine, tatil için değil iş için gittim. Çalıştım, çabaladım, güzel havalardan yararlanıp, tamam, biraz tatil de yaptım, geldim. Antalya'yı, yakıcı sıcakları, Antalya'ya gitme nedenim olan 6. Aspendos Uluslararası Opera ve Bale Festivali'ni ve Aspendos Tiyatrosu çevresinde her temsil öncesi gözleme açan Serikli kadınları ardımda bırakıp geldim.

Toprak zemin üzerine serdikleri kilimler ve ucuca birleştirip kendilerine alan yarattıkları renkli hasırlar üzerinde Serikli kadınlar, Festival boyunca her temsil gecesi Aspendos Tiyatrosu'nun önünde hazır ve nazırdılar. Akşam, güneşin batma saatlerine yakın, Carmen'i, AIDA'yı, ya da Philharmonia Wien'den Strauss ezgilerini dinlemeye gelen turistler, yanlarında getirdikleri minik hasır piknik çantalarının içindeki şaraplarını, minik kristal kadehler içinde içmeden önce, temizliği feci halde su götüren renkli plastik leğenler içinde yoğrulan peynirli, patatesli gözlemeleri yiyip, yanında ev yapımı ayran içtiler.

Altı yıldır oradaymış Serikli kadınlar. Her Festival onlar için ekstra bir gelir kapısı. Kocaları arkadaki sandalyelerde oturup, bazen ayran ve çay servisi yaparken onlar da yere bağdaş kurup, el alışkanlığıyla artık mükemmel hamur açan 15 yaşındaki kızlarını da yanlarını oturtup, toz duman içinde gözlemelerini yapıyor ve kazandıkları parayı hemen arkadaşları o sandalyelere ulaştırıyorlar. Servisi her gün geceyarılarına kadar süren gözlemelerin tanesi 300,000 TL., o kadar küçüğünü nereden bulduklarını anlayamadığım plastik bardaklardaki ayranlar ise 150,000 TL. "Eh buranın gecesine bi milyon gıra veriyoz, fene değil yani," diye memnuniyetlerini de belli ediyorlar gözlemenin üzerine leğene yapışmış şekilsiz margarini sürerken.

Yıllardır gele gide operaya, baleye aşına olmuşlar, kendileri her ne kadar antik tiyatroya girip herhangi bir temsili izlemeseler de "kültürlensin, olan bitenden haberi olsun" diye çocuklarını yolluyorlar. Bu yıl pek memnun kalmadılar Festival'den. Turizmdeki kriz onları da vurmuş. Gözleme satmanın yanı sıra opera izlemeye az izleyici gelmiş diye hayıflanıyorlar. "Bi bu yıla bah, bi de geçen seneyi hatırla. Gosgoca Otello boş geçiyo. Yazlıh vallahi," diye fısıldaşıyorlar. Operaya, garip makyajlara, minicik taytlı baletlere alışmışlar ama opera sanatçıların, özellikle de kadın sanatçıların temsilden önce ses açmaları çok komiklerine gidiyor. Önlerinde gözleme tahtaları yufkalarını açarken ne zaman yüksek telden bir soprano ses duysalar birbirlerine bakıp kıkır kıkır gülmeye başlıyorlar. Ellerini yumruk yapıp birbirlerinin omuzlarını dörterken, mimiklerle sanatçıları taklid edip daha da çok gülüyorlar.

Yabancı dil olayını çözmüşler. İngilizce ve Almanca hiç sorun değil. Türkiye'de bulunduğu üç gün boyunca öğrendiği azıcık Türkçesi ile gözleme ve bira almaya çalışan turistlerin çetrefilli aksanlarını anlamaya çalışmak gibi bir çabaya girmiyorlar. Arkaya kaymış yemenilerini düzeltip, geniş şalvarlarını şöyle bir sağa bir sola çektiştirdikten sonra hemen İngilizce ya da Almanca konuşmaya başlıyorlar. Karşılarındaki Türkçede ısrar ederse çok sinirleniyorlar "Bira mı diyon, lira mı diyon belli değil, gonusup duruyon," diye bir de azarlıyorlar. Böyle anlamsız diyaloglarla kaybedecek vakitleri yok. Seri halde gözleme yapıyorlar. Çok müşteri var, kazanılması gereken çok para var ve Festival çok kısa!

Zeynep Erdim

KADINLAR ... ÖRGÜTLER ... PROJELER...

Birleşmiş Milletler

Kalkınma Programı, 28-30

Haziran günlerinde, New York'ta bir atölye çalışması gerçekleştirdi. "Yoksuldan Yana, Cinsiyetçiliğe ve Çevreye Duyarlı Bütçeler" adı altında

yapılan bu çalışmada, ulusal ve yerel bütçelerin yoksulluğu, cinsiyete dayalı eşitsizliği ve çevrenin bozulmasını azaltıcı hale getirilmesi tartışıldı. İngiltere, Güney Afrika, Barbados, Bangladeş, Zimbabwe, Kanada, Avustralya, Filipinler'den katılımcılar, bu alandaki çalışmalarını anlatırlar. Kadınların, kadın grupları ve kuruluşlarının yaptığı, geliştirdiği çalışma örnekleri gerçekten çok ilginçti. Konuşmacıların dikkat çektikleri önemli hususlardan birinin, "bu çalışmaları yapmak için iktisatçı olmak gerekmediği" olduğunu özellikle duyurmak isterim.

Duyurum burada bitmiyor: Çünkü;

1. Türkiye kadın hareketi açısından henüz el değmemiş bir alan olan bu alanda bilgi edinmek ya da çalışmak isteyenlere, elimdeki bilgileri aktarmak istiyorum. Taleplerinizi, sanırım, Uçan Süpürge'ye iletebilirsiniz. (Bunu onlara danışmadan yazdım ve unutulmayacak kazıklar listesine ekleyeceklerinden eminim. Ama, Festival sonrasında boşluk hissetmesinler diye yardımcı olmaya çalıştığımı anlayacaklarından eminim.)

2. Dokümanların tarafımdan çoğaltılması, gönderilmesi, zaman ve maliyet açısından kolay değil. Bu nedenle, istekleri karşılamak için birlikte çalışabileceğini düşünenler varsa, çok sevineceğim. (Uçan Süpürge bana bir teşekkür borçlu, çünkü bu işi de onlara yıkabilirdim.)

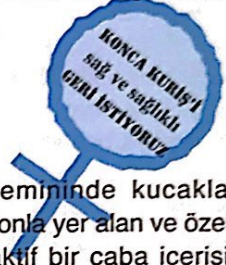
3. Ankara'da Çankaya İlçe Belediyesi'ni kadına yönelik harcamalar ve hizmetler ile harcamaların cinsiyet boyutu açısından inceleyerek bir deneme yapmak istiyorum. Bu çalışmayı birlikte yapmak isteyenler varsa, bir araya gelelim ve konuşalım. (Devlet bütçesini ve makro-ekonomik politikaları analiz etmek de, herhalde öncelikle Ankaralı kadınların işi olacaktır.)

Gözlerinizden öper, çalışmalarında başarılar dilerim.

Nazik Işık

İslamcı feminist Konca Kuriş'in kaçırlmasının ardından bir yıl geçti.

Kendisinden hala bir haber yok. Konca, Mersin Bağımsız Kadın Derneği'nin aktif bir üyesiydi ve bir sığınma evi açma çalışmalarına katılmaktaydı. Aşağıda, Mersin Bağımsız Kadın Derneği'nin konuyla ilgili açıklamasına yer veriyoruz:

"Basına ve Kamuoyuna,

Tüm kadınları kadın sorunları zemininde kucaklayan Derneğimizin faaliyetlerinde farklı bir tonla yer alan ve özellikle sığınmaevi kurulması konusunda aktif bir çaba içerisinde bulunan Konca Kuriş'ten ne yazık ki hâlâ haber yok.

Düşünen, düşündüklerini tartışmaya açarak; inancını kadın gözüyle ayet ayet araştıran, hadis hadis sorgulayan tutumu nedeniyle kaçırlıldığına inandığımız üyemiz Konca Kuriş'in kaçırlmasından bu yana tam bir yıl geçti. Bugüne dek Valilik ve Emniyet Müdürlüğü ziyaretlerinin ardından aldığımız bilgiler doğrultusunda hazırladığımız basın açıklamalarıyla kamuoyunu bilgilendirmeye ve konuya ilişkin talebimizi ifade etmeye çalıştık. Sayın Rahşan Ecevit'e ve önceki dönem Başbakanı Sayın Mesut Yılmaz'a bulunması konusundaki talebimizi faks yoluyla ilettik. Basın ve kamuoyunun Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın görüşü ve alakası noktasındaki merakını gidirmek, talebimizi çalışma alanımıza en yakın bakana iletmek amacıyla randevu talebinde bulunduk. Önümüzdeki günlerde Bakanlığımızın ve Sayın Bakanımızın görüşünü kaynağından alarak sizleri de bilgilendireceğimize inanıyoruz. Bizler; Konca Kuriş'i bir an önce kaçırlıldığı günkü gibi sağ olarak geri istiyoruz. Yetkililerin onun bulunmasına yönelik gösterdikleri çaba, Türkiye'de düşünce özgürlüğüne ve kadın haklarının geliştirilmesi sürecine verdikleri önemin bir göstergesidir. Tonu ve perspektifi ne olursa olsun Konca Kuriş kadın hakları alanında gösterdiğimiz çabanın bir parçasıdır. Bundan öte bir kadındır. Bağımsız Kadın Derneği olarak; kadınlara uygulanan her türlü şiddete hayır diyor, ona uygulanan şiddeti kınıyoruz. Yetkililerden onu bir an önce bulmalarını, bu konuda bizleri ve kamuoyunu sağlıklı biçimde aydınlatmalarını bekliyoruz."

Mersin Bağımsız Kadın Derneği (Tel: 324. 336 50 92)

Kısa Kısa

Torosların eteklerinde bir kardelen açtı

Torosların tepesinde Dumlugöze köyünde yaşayan Gülbaz Palaz örgütlediği köylülerle birlikte kardelen yetiştirip ihraç ediyor. Yıllar önce Doğal Hayatı Koruma Derneği'nde çalışan Sema Atay'ın desteğiyle dağlarda kardelen yetiştirip ihraç etmeye başlayan Gülbaz Palaz, köylülerin önce kendisine inanmadığını ancak para kazanmaya başlayınca örgütlenip işi büyüttüklerini söyledi. Palaz'ın uğraşları sayesinde yolu olmayan Dumlugöze köyü birkaç yıl önce yola kavuşmuş, şimdi de köyün çocukları köye gelen profesörler sayesinde okumaya merak sarmışlar. (17.7.1999, Radikal)

KADINLAR ... ÖRGÜTLER ... PROJELER...

TÜRKİYE'DE İKİ YILDIR KADINLAR İÇİN MİKRO KREDİ VAR!

Başlıyoruz, başladık derken ilk krediyi verdiğimiz Ocak 1997'den beri neredeyse iki yıl oluyor. Bu süre içinde 90 kadın, verdiğimiz mikro kredilerden yararlandı. Elden satıştan, küçük tuhafiye dükkanlarına; kuaför dükkanından, köfteci dükkanına, pazarcılığa pek çok iş yapılmaya başlandı ya da işler geliştirildi. Böylece kredi alan 90 kadın da ekonomik hayatın içine girdi ve ev geçindirme kaygısının yanısıra yaptıkları işlerle ilgili kaygılar da yaşamaya başladılar. En önemlisi her ay düzenlediğimiz toplantılarda bunları birbirleriyle paylaşma fırsatı buldular. Ekonomik kriz, piyasalardaki durgunluk artık akşam ne pişireceği kaygısı kadar gündemde. Ama bir araya geldiğimizde yaşadığımızın, bir yılgınlık duygusu değil, tersine bir şeyler yapma çabası içinde olmanın verdiği heyecan ve güven duygusu olduğunu görüyoruz. Bu iki yıllık süre içinde kadınlar projeye çok şey kattılar, onu hayata geçirdiler, en önemlisi de işler konusunda birbirlerine destek olarak küçük işler için önemli bir bilgi kaynağı oluşturdular. Proje kapsamında tanıştığımız bütün kadınlara teşekkür ediyoruz. Onlar sayesinde biz de, Türkiye'de var olabilecek bir mikro kredi kuruluşu modeli oluşturmada önemli adımlar attık.

Şunu biliyoruz ki, mikro girişimcilik Türkiye ekonomisi için büyük önem taşıyor. Bu tür mikro girişimlerin sayısının 4-5 milyon civarında olduğu tahmin ediliyor. Türkiye koşullarında mikro girişim sektörü, hizmet, üretim, satın alma gücü, istihdam ve beşeri sermaye yaratarak, Türkiye ekonomisinin büyümesine doğrudan katkıda bulunuyor. Bu sektör, dar gelirli grupların konut, beslenme, çocuk eğitimi gibi temel ihtiyaçlar için gelir elde edilmesinde de hayati bir rol oynuyor. Dar gelirli kadınların büyük bölümü (ki sayıları 8 milyondan fazla) için mikro girişimcilik, sadece aile gelirine bir katkı değil, aynı zamanda yaşamı sürdürülebilirliğin temel bir yolu olarak önem kazanıyor. Kadının birey olarak güçlenmesi açısından bakıldığında mikro girişimcilik, kadının sosyal hareketliliğini artırırken, gerek aile gerekse toplum içindeki konumunun değişmesini de hızlandırıyor. Vakfın düzenli olarak yürüttüğü değerlendirme toplantılarında Mikro Kredi Projesi'nden yararlanan kadınlar da, eve giren aylık gelirlerinde artış olduğunu, bir işe sahip olmanın özgüvenlerini geliştirdiğini ve ev içindeki statülerini olumlu yönde etkilediğini söylüyorlar.

Perihan Tuhafiye

Zuhal Pastanesi

Nermin Kuaför

Ancak ekonomiye ve fakirliğin azaltılmasına olan bütün katkılarına rağmen, mikro girişimcilik Türkiye'de pek çok sorunla karşılaşılıyor. Bunların başlıcaları, sermaye özellikle işletme sermayesi yokluğu, yüksek kredi faizleri, destekleyici olmayan politikalar, bilgiye ulaşma güçlüğü ve eğitim imkanlarının yetersizliği. Sermayeye ulaşma, mikro girişimler için hayati önem taşıyor. Ancak dar gelirli kadınlar için sermayeye (krediye) ulaşma şansı düşük, çünkü kadınlar teminat gösterememe ve bilgi eksikliği gibi nedenlerle kredi veren kuruluşlar tarafından güvenilir kabul edilmiyorlar. Ayrıca kadınlar iş kurma ve geliştirmeye ilişkin bilgilere ulaşmada da zorluklar yaşıyorlar. Bu bağlamda danışmanlık hizmeti ile beraber birbirinden öğrenmeyi temel alan bir eğitim çalışması, kadınların kendi işlerini kurarak ekonomik hayatın içinde yer almaları için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenlerle Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı kadınlara yönelik bütünlüklü bir mikro kredi programının çok önemli olduğuna inanıyor.

Mikro krediler, 1970'lerin sonlarından beri, dar gelirli kadınların ekonomik ve sosyal refahlarını kontrol altına alabilmelerini ve yaşadıkları bölgelerin ve ülkenin ekonomisine katkıda bulunmalarını sağlayan önemli bir araç olarak dikkati çekiyor.

Türkiye'deki kadınların ekonomik durumları dikkate alındığında yoksulluğun ortadan kaldırılması, istihdamın artması, sosyal hareketliliğin ve kadınların kamusal katılımlarının artırılması açısından bütünlüklü bir mikro kredi programının önemi aşikar görünüyor. Türkiye'de mikro işlerin ekonomi açısından çok değerli olduğunu ve desteklenmesi gerektiğini, ayrıca hem yoksullukla mücadele hem de kadınların kamusal alanda yer alabilmeleri ve güçlenmeleri açısından mikro kredinin büyük önem taşıdığını düşünüyoruz.

Yaklaşık iki yıldır dar gelirli kadınlara sağladığımız mikro kredilere bir süre ara verdik. Bir pilot proje çerçevesinde yürüttüğümüz bu kredi desteğini artık İstanbul'un tüm gecekondu bölgelerine, Ankara'ya ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne ulaştırmak istiyoruz. Mikro kredinin önemine duyduğumuz inançla mikro kredi fonu oluşturmamıza katkıda bulunmak ve bizimle işbirliği yapmak isteyenlere ihtiyacımız var, ara verdiğimiz bu süre içinde Vakıf'la bağlantı kurarak kredi almak istediğini belirten tüm kadınlarla birlikte...

Bilgi için: Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı
Tel: 212. 249 07 00 • Faks: 249 15 08

Kısa Kısa

Üniversiteli Kadınlar Hükümeti Protesto Etti

Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği Ankara Şubesi, 9 Haziran'da 17 kadın kuruluşu ile birlikte bir basın toplantısı yaparak 57. hükümetin kadınları yok sayan bir anlayışla oluşturulmasını protesto ettiler.

1934'te Atatürk'ün meclise 18 kadın milletvekilinin girmesini sağlaması, kadınların siyasetteki söz hakkına ne derece önem verdiğinin bir göstergesiyken, bugün seçilen 22 kadın milletvekilinin görece ne kadar az olduğu ortada. Düzenledikleri basın toplantısında, "Ülke nüfusunun yarısını oluşturan kadınlarımızın ulusal ve uluslararası toplantılarda bir erkek tarafından temsil edilmesi Türk kadınları adına fevkalade üzüntüyle karşılanmıştır" denildi. (Dernek Bülteninden) Tel: 312. 419 38 26

Kadın Mültecilere Eğitim

İnsan Kaynaklarını Geliştirme Vakfının yeni başlattığı bir program çerçevesinde, Nevşehir'de mültecilere yönelik kadın hakları eğitimi çalışması yürütüldü. İstanbul'dan Avukat Filiz Kerestecioğlu'nun eğitimci olarak katıldığı programda genellikle İranlı ve Bahai kadınlara ve erkeklere genel olarak hak kavramı, kadına yönelik şiddet, cinsel ve ekonomik haklar anlatıldı. Eğitim, Aksaray'da benzer gruplar için tekrar edilecek.

Kadınlar, mültecilik konusunda da erkeklerden farklı ayrımcılıklara maruz kalıyorlar. Yalnız bir kadın mülteci olmanın zorluklarını, eşlerinin politik eylemleri nedeniyle ülkelerini terketmenin, çocuklarını görememenin acısını yaşıyorlar. Filiz Kerestecioğlu bu eğitime ilişkin izlenimlerini, kadınların tanıklıklarını Pazartesi Gazetesinin Temmuz sayısında yazmış. Dünyanın mültecisi kadınları biraz daha yakından tanımak ve belki onlarla birlikte birşeyler yapmak için mülteci kadınlar konusunu gündeminize almanızı öneririz.

AKİDE'yi ziyaret ettim

AKİDE, Antalya'lı kadınların el emeklerini, el becerilerini gelire dönüştürmelerini destekleyen, kadınlar arası dayanışmayı geliştirmeyi amaçlayan bir kadın çalışması. Haziran ayı ortalarında AKİDE'yi ziyaret etme ve akide şekeri gibi tatlı bu kadınlarla, onların mekanında tanışma imkanı buldum.

Antalya'nın oldukça merkezi bir yerinde, işlek bir cadde üzerinde, tertemiz ve küçük bir belediye parkında üs kurmuşlardı. Park girişinde beyaz üzerine mor bir yazı ile "merhaba"laşıyorlardı insanlarla. Danteller, boncuklar, reçeller, tatlılar, kurabiyeler. Ve her zamanki gibi çocuklar arasındaydılar. Parktaki satış tezgahlarının yanında, çay bahçesi olarak

kullanılan küçük bir oturma alanı yaratmışlardı. Bir idari büroları, bir çay ocağı ve mutfakları, bir toplantı salonu ve kütüphaneleri vardı. Her işi birlikte saptadıkları kurallarla yürütüyorlardı.

AKİDE'nin yaratıcılarından Filiz Ersel'i Antalya Kadın Platformu döneminden tanıyordum. Sordum, anlattı: Amaçları, kadınların el emekleri ve el becerileri ile gelir elde etmelerini sağlamaktı. Bunu, kadınlar arasında dayanışma yaratıp-geliştirerek, birlikte üretip-kazanmayı öğrenerek yapmak istiyorlardı. Pek çok sohbet, pek çok eğitim yapmışlardı. Malzeme almaya ya da bir başka işini görmeye giden kadınların tezgahlarına ve çocuklarına diğerleri bakıyordu artık. Aralarında bir de küçük borç sandığı kurmuşlardı. Çay bahçesinden elde ettikleri gelirden hem mekanlarını

düzenlemeye hem de sandığa para ayırıyorlardı. Şiddete uğrayan kadınlarla dayanışmayı da ihmal etmiyor; onlara ev ve eşya bulmaktan, iş ararken çocuklarına bakmaya kadar birçok destek sunuyorlardı.

Bu mekan ve ortam, AKİDE'lilerin çalışkanlıkları, dayanışmaları, Belediye'den ve yerel girişimcilerden aldıkları desteklerle yaratılmıştı. Antalya'da tanınıyor, saygı görüyorlardı. Şimdilik tarihleri sözlerden ve eylemlerden oluşuyordu, ama bir gün yazılı bir tarihe de geçeceklerdi elbet. AKİDE için yapabileceğiniz birşey mi geldi aklınıza? 0.242.244 29 46'dan ulaşabilirsiniz onlara.

Nazik Işık

HUKUK VE KADIN; ne var, ne yok?

Töre Cinayetleri

Töre cinayetleri sadece Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da değil, Türkiye'nin hemen her yöresinde yaşanan ciddi bir sorun. Bu soruna eğilen Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı, Türk Ceza Kanununda değişiklik yapacak olan tasarının en kısa zamanda yürürlüğe girmesi için çalışmalar başlattı. Türk Ceza Kanununun 462. Maddesi ile namus için işlenen cinayetlerde öngörülen indirimin cezanın caydırıcılığını önemli ölçüde etkilediği biliniyor.

Bu tür cinayetler genellikle ailede 18 yaşından küçük çocuklar varsa onlara işletiliyor. Ve 462. Maddenin yanı sıra yaş küçüklüğü nedeniyle indirim öngören 53, 54, 55 ve 56.maddelerden de yararlanılıyor.

Ayrıca, ceza kanununda tahrik nedeniyle ceza indirimi

düzenleyen 51. Madde varken bu tür cinayetlerle ilgili olarak fazladan bir indirim maddesinin bulunması da fiil açısından caydırıcı değil neredeyse teşvik edici olmakta.

Yapılacak yeni düzenlemede ele alınması gereken bir konu da ceza davalarında şikayet hakkının kimlere tanınacağı ile ilgili olmalı. Töre cinayetlerinde ölen kadın, ailesinin kararıyla öldürüldüğü için ailesi şikayetçi olarak ortaya çıkmamakta ve ölen kadının hakkı aranmamakta. Bu durumun da acilen bir düzenlemeye kavuşturulması gerekiyor. Ölen kadının hakkının savunulması için kadın örgütlerinin ve bireysel olarak kadınların, bu davaları şikayetçi olarak takip etmelerinin yolunu açacak bir düzenleme iyi bir çözüm olarak görünüyor.

Işıl Yılmaz

DÜNYA KADINLARINDAN

ULUSAL EYLEM PLANI

Geçen sayılarımızda yayınlamaya başladığımız 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Planı'nı; Kadınların Eğitimi ve Öğretimi ile Kız Çocukları konusundaki taahhütleri hatırlatmıştık en son. Bu sayıda da kadına yönelik şiddet, kadın ve sağlık ile kadınlar ve ekonomi

konusunda hükümetler ve sivil toplum kuruluşları tarafından yapılacak eylemlere değineceğiz.

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Hedef: Kadına yönelik şiddeti önlemek ve ortadan kaldırmak için önlemler alınması

hükümet ve yerel yönetimler tarafından;

- Merkezi ve yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve diğer kuruluşlar arasında bilgi alışverişinin geliştirilmesi ve ortak çalışma ortamının sağlanması,
- Kadın ve çocuklara karşı şiddetin önlenmesi ve uygulayıcıların cezalandırılması konusunun yargı, sağlık, güvenlik, sosyal hizmet ve eğitim personeline verilen hizmet içi eğitim programlarına dahil edilmesi,
- Şiddet sonrası kadınların ilk başvurduğu yerler olan karakol, sınır karakolu, hastane, mahkeme vb. hizmet kurumlarında kadın görevliler ve cinsiyet konusunda duyarlı uzmanların görevlendirilmesi, özel birimlerin oluşturulması, danışma ve sığınma evi sayısının artırılması, gerekli teknik personel ve teknik donanımın sağlanması, varolan kadın danışma merkezleri ile sığınma evlerinin sürekliliği ve gelişimi için merkezi ve yerel yönetimlerin bütçelerinden pay ayrılmasının sağlanması,
- Kent planlaması ve bina mimarisinde, sokak ve parkların iyi aydınlatılması ve telefon kulübelerinin sıklaştırılması gibi önlemlerle kadına yönelik şiddeti önleyici, güvenli ortamlar oluşturulması,
- Göçmen ve/veya azınlık grubuna mensup kadınların varolan mekanizmalardan ve hizmetlerden yararlanması, uluslararası korumaya ihtiyaç duyan mülteci kadınlara koruma, yardım ve eğitim sağlanması,
- Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadının insan hakları konusunda toplum bilincini artırmaya yönelik kampanyalar ve eğitim programları düzenlenmesi, projelerin desteklenmesi,
- Aile içi şiddeti önlemek amacıyla ana-baba ve çocuk eğitim programlarının düzenlenmesi için ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılması,

Hedef: Kadının şiddete karşı korunması

- Hükümet tarafından Ceza Yasalarında düzenlenen TCK tecavüz ve kaçırma gibi cinsel saldırı suçlarının, 'Genel Adaba ve Aile Düzenine Karşı Cürümler' başlığı yerine, söz konusu bölümün 'Kişi Hak ve Özgürlüklerine Karşı İşlenen Cürümler' başlığı altında düzenlenmesi,
- Birden fazla kişinin tecavüzü halinde, tecavüz edenlerden birinin mağdur ile evlenmesinin evlenen ve diğerleri bakımından da cezayı erteleyici neden olarak kabul edilmesini öngören TCK 434. maddenin kaldırılması,
- Evlilik dışı doğan çocuklara yönelik olmak üzere 'yeni doğan bebeğin öldürülmesi, gizlenmesi, nesep yok edilmesi, kendi haline terk edilmesi' gibi şiddeti teşvik edici suçlara hafifletici

neden getirilmesini öngören hükümlerin kaldırılması için çalışmalar yapılması,

- Ceza Yasasında Düzenlenmeyen Evlilik içi tecavüzün, ayrı bir suç olarak ele alınması, ispat yükümlülüğünün mağdur açısından kaldırılması,
- Enstet ilişkisinin ayrı bir suç olarak tanımlanması ve bu suç mağdurlarına yönelik koruyucu kurumsal önlemlerin alınması,
- Türk Ceza Yasasından doğan adli vakalar dışında her ne sebeple olursa olsun yapılan bekaret kontrolü uygulamalarını gerçekleştirenler hakkında ceza yaptırımını getirilmesi,

Sivil toplum örgütleri tarafından;

Ceza yasasında düzenlenmeyen yukarıda anılan konular hakkında yasal düzenleme yapılması yönünde kamuoyu oluşturulması, Bekaret kontrolünün TCK'nın gerektirdiği durumlar dışında uygulanmasının suç olduğunun ve maruz kalanın yasal haklarının kamuoyuna duyurulması ve bu durumun meslek etiği açısından sorgulanması için duyarlılık oluşturulması

KADIN VE SAĞLIK

Hedef: Kadının hayatının bütün dönemlerinde uygun maliyetli ve nitelikli sağlık bakımına, bilgiye, ilgili hizmetlere ulaşılabilirliğini artırmak

- Sağlık hizmeti sunan kuruluşların yaygınlaştırılması ve kalitenin artırılması, yüksek risk taşıyan gruplara etkili hizmet sunulması, coğrafi bölgeler ve yerleşimler arasındaki farklılığı ortadan kaldıracak biçimde düzenlenmesi,
- Sağlık konusundaki danışmanlık merkezlerinin yaygınlaştırılması, kadınlara özgü sağlık sorunlarıyla ilgili birimler kurulması ve yaygınlaştırılması,

Hedef: Kadın sağlığının iyileştirilmesine yönelik önleyici programların oluşturulması

- Topluma dayalı sağlık hizmetleri yaklaşımından yararlanılması, kadınların sağlık hizmetleri konusunda bilinçlenmesi,
- Tüm gebelerin saptanması, izlenmesi ve doğum öncesi eğitim verilmesi, istenmeyen gebeliklerin sağlıklı şartlarda sonlandırılması
- Doğum ve düşük sonrası danışmanlık hizmetlerinin ve aile planlaması yöntemi sunumunun yaygınlaştırılması, hizmet veren personelin bilgi ve becerisinin artırılması, personel hareketliliğinin engellenmesi, nitelikli hizmetin sağlanması
- İstenmeyen gebeliklerin önlenmesinde erkeklerin sorumluluk bilincinin artırılması ve gerekli eğitim, danışmanlık ve uygulama hizmetlerinin yaygınlaştırılması.

Hedef: Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, HIV/AIDS, cinsel sağlık ve üreme sağlığı konularını ele alan, toplumsal cinsiyete duyarlı girişimlerin üstlenilmesi

- Cinsel üreme davranışı hakkında kadın ve erkekleri sorumluluk almaya yönlendirecek eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması, cinsel yolla bulaşıcı hastalıklar, HIV/AIDS yayılımı ve korunma yöntemleri konusunda bilinçlendirmesi,
- Kondom kullanımının ve ulaşılabilirliğinin desteklenmesi

Hedef: Kadın sağlığını olumsuz etkileyen toplumsal davranışların, yasal düzenlemelerin ortadan kaldırılması ve engellenmesi

DÜNYA KADINLARINDAN

- Toplumsal katılımın ve yerel finansmanın yaygınlaştırılması yoluyla sağlık hizmetlerine fon bulmada yenilikçi yaklaşımlar geliştirilmesi, toplum merkezlerine ve topluma dayalı programlara, kadınların sağlık gereksinimlerini ele alan hizmetlere bütçe tahsisinin artırılması,
- Kadın sağlığı hizmetlerinde kaynak oluşturmak, hizmeti yaygınlaştırmak, uygun teknolojileri getirmek ve kalite geliştirme konusunda işbirliği yapmak üzere, özel sektör ve gönüllü kuruluşların katılımının artırılması ve gönüllü kuruluşlara parasal destek sağlanması,
- Kadın sağlığına yönelik çalışmalar yapan ve hizmet sunan tüm sektörlerle işbirliği ve koordinasyonun sağlanması,

KADINLAR VE EKONOMİ

Hedef: Kadın istihdamının artırılması, çalışan kadının korunması, istihdama uygun çalışma koşullarına ve ekonomik kaynaklara ulaşılabilirlik de dahil, kadınların ekonomik haklarının ve bağımsızlıklarının yaygınlaştırılması, Hükümet tarafından;

-Kadın emeğini nitelik ve nicelik açısından erkek emeğine eşit kılmak için ücret politikaları ve çalışma yasasında eşit işe eşit ücret ilkesinin yaşama geçirilmesi.

-Kadınların hamilelik veya çocuk bakımı dönemlerinde işten atılmasına engel olmak için ILO'nun iş güvencesiyle ilgili 158 sayılı sözleşmesinin onaylanması.

-ILO'nun 87 ve 151 sayılı Sözleşmeleri uyarınca kamu çalışanlarına sendikalaşma izni veren yasal düzenlemenin yapılması.

Hedef: Kadınların ekonomik kapasitelerinin artırılması ve ticari ağlarının güçlendirilmesi

Hükümet tarafından;

Evde parça başı iş yaparak çalışan kadınlar için ILO'nun 177 sayılı Sözleşmesi uyarınca yasal düzenleme yapılması.

Hedef: Kadınlar ve erkekler için çalışma ve alle sorumluluklarının uyumlu olmasının yaygınlaştırılması.

Hükümet ve hükümet dışı kuruluşlar tarafından;

-Kadının ev içindeki ücretsiz emeğinin ve tarımdaki emeğinin ulusal göstergelere yansıtılması için inisiyatif alınması,

-Özel sektörde ve kamu sektöründe kadının ekonomiye katkısını ortaya çıkaracak eylem amaçlı araştırmaların desteklenmesi.

KÜLTÜR SANAT

YENİ KİTAPLAR

- Dairo Fo, Kadın Oyunları, (Çev.: Füsün Demirel), Açılım Yay.
- M. Dzielska, Iskenderiyeli Hypatia, Berfin Yay.
- Leyla Navaro, Bir Cadı Masalı, Remzi Yay.
- Grace Ellison, Ankara'da Bir İngiliz Kadını (Çev.: Osman Olcay) Bilgi Yay.
- A. Bayka ve B. Ötüş-Baskett, Nezihe Muhittin ve Türk Kadını, İletişim Yay.
- Dörthe Binkert, Melankoli Kadındır, (Çev.: İlknur Igan), Ayrıntı Yay.
- A. Garndes, Kadın Modeller, (Çev.: Özlem Kumrular) Gendaş Yay.
- Bejan Matur, Rüzgar Dolu Konaklar, Metis Yay.
- Bejan Matur, Tanrı Görmesin Harflerimi, Metis Yay.
- Karin Karakaşlı, Başka Dillerin Şarkısı, Varlık Yay.

Mutfak Sanatındaki İlerlemenin Seksteki İlerlemeyi Geride Bırakmasının Nedenleri Nelerdir?

Geçen yılın sonlarından beri neşeli, ilginç ve kapsamlı bir kitap var kitabevlerinin raflarında: **İnsanlığın Mahrem Tarihi.**

Kitabın yazarı Theodore Zeldin, Magazine Litteraire tarafından günümüzün en önemli yüz düşünüründen biri olarak gösterilmiş. **İnsanlığın Mahrem Tarihi'**nde hepimizin çok ilgisini çekecek konular var. Sözelgimi, "Kadınlarla erkeklerin ilgi çekici konuşmalar yapmayı zamanla öğrenmesi", "Bazı insanların yalnızlığa bağımsızlık kazanması", "Yeni aşk biçimlerinin icadı", "Erkeklerin kadınlara ve diğer erkeklere duyduğu arzusun yüzyıllar içinde şekil değiştirmesi", "Kadınlar ile erkekler arasındaki dostluğun kırılma anı", "Saygı görmenin kudretli olmaktan daha arzulanır hale gelişi" gibi pek çok ilginç başlığı var kitabın.

Zeldin, kitabın birinci bölümünde, kitaptaki kişilerin çoğunluğunun neden kadınlar arasından seçildiğine ilişkin olarak şöyle diyor: "Birkaç nedenle kişileri kadınlar arasından seçtim; bir, onlardan biri olmadığım için; iki, bir gün kendilerini tamamen anlayabileceğimi sanmak gibi bir azamet duygusuna kapılmama yol açmayan öznelerle çalışmayı her zaman tercih ettiğimden; ama hepsinden çok, kadınlar yaşama daha yenilikçi gözlerle baktığı ve kadınlara ait özgeçmiş hikayeleri, birçok farklı biçimiyle çağdaş edebiyatın en özgün parçalarını oluşturduğu için."

Ele alınan konulara ilişkin ayrıntılı birer kaynakçanın bölüm sonlarına eklenmiş olduğu bu kitap için yaptığımız çağrıyı ondan bir alıntıyla noktalayalım: "Dünya, nereye gittiğini bilenlere aittir."

Theodore Zeldin, *İnsanlığın Mahrem Tarihi*, Çev.: Elif Özsayar, Ayrıntı Yayınları, 1998.

NEREDE NE VAR

??????????

Kadın Yurttaşın El Kitabı

Helsinki Yurttaşlar Derneği içinde çalışan Kadın ve Yurttaşlık Komisyonu, 1995 yılından bu yana kadınların haklarına yönelik bir kitap üzerinde çalıştı. Bir süre kesintiye uğrayan

çalışma, yakın geçmişte tamamlanarak, Heinrich Böll Vakfı ve Hollanda Konsolosluğu'nun desteğiyle İletişim Yayınları tarafından kitap olarak basıldı.

Kadınların yaşadığı hukuksal sorunlara ilişkin hukuksal çerçeveyi basit bir dille anlatmayı hedefleyen kitapta, sağlık hakları, çalışma yaşamına ilişkin haklar, sosyal haklar, mülkiyet hakları, kimlik hakları, evlilik ve boşanmaya ilişkin haklara yer veriliyor. Esra Koç ve Esra Güçlüer tarafından hazırlanan Kadın Yurttaşın El Kitabı bu alanda büyük bir boşluğu dolduracak.

Bilgi için: Helsinki Yurttaşlar Derneği.
Hacı Hanım Sok. No: 10/8 Gümüşsuyu/İstanbul
Tel: 212- 292 68 42
e-posta: hyd@prizma.net.tr

Feministler Toplanıyor!

Ankaralı feministler 8 Mart 1999 tarihindeki toplantıdan başlayarak dile getirdikleri sorunları tartışmaya açtılar. 15 yıldır kadın hareketinde bulunan ve onlara yeni katılan kadınlar, kadın hareketinin bugün geldiği noktayı tartıştılar.

Feministler, kadın hareketinin yavaşlaması, kurumsallaşma ve bireysel temsiliyetin zedelenmesi, tekrar küçük gruplarda örgütlenmeye dönme, tartışma ve eğitim programlarını artırma, feminist örgütlenme içindeki farklılıklarımızla birarada olabilmek, politik, sosyalist, cumhuriyetçi, Atatürkçü kimliklerin kadın kimliğini örtmesi, yeni bir kadın dili yaratılması, hiyerarşi ve rekabetten uzak örgütlenmeler gibi bir dizi konuyu gündeme getirdiler.

Toplantıların bundan sonra da sürmesi düşünülüyor. 6 Eylül 1999 tarihinde, başından beri kadın hareketinin içinde olanlar, kırımlar ve hala bu harekete ilgi duyanlarla biraraya gelmek ve eteklerindeki taşları dökmek istiyorlar.

Bilgi için: 436 71 92'den Ayşegül - 222 76 63'ten Nursel

Dikkat! Kitapkurdu!

Ankara'da kimi zaman kahvenizi yudumlayıp, bir şeyler okuyabileceğiniz bir mekan var artık. Kitapkurdu, şirin mekanı, sıcak ortamı, özel menüsü ile sizlere farklı bir lezzet sunmaya hazırlanıyor.

Casablanka satranç odasında satrancın tadına varabilir, kitap bölümünde yeni-eski kitap ve dergileri okuyabilirsiniz.

Kitapkurdu Cafe Kitabevi, Selanik Cad. No:48/7 Kızılay/Ankara

kadınlara mahsus gazete PAZARTESİ

yoksulluk, işsizlik, güvencesizlik
en çok da kadınlara

İnekolog; genç kızların kâbusu

80'lerin ve 90'ların feminizmi
özel olan artık politik değil mi?

erkek seyyahlar
**tabancası belinde
şeyi elinde**

travestiler
e5 karayolu yolun sonu

kadınlar açısından
geçen ayın gündemi

**patronsuz, yöneticisiz,
hatta erkeksiz dergi**

Pazartesi Gazetesi Ağustos sayısı çıktı!

Nadire Mater'e Destek Çağrısı!

"Sınır tanımayan gazeteci" Nadire Mater, "Mehmedin Kitabı"nı yazdı. Bu konuda büyük laflar edilirken, Güneydoğu'da sıcak çatışmaya giren gençlerin tanıklıklarını aktarmak, bir kadın gazetecinin aklına geldi. Fakat "Mehmedin Kitabı" sakıncalı bulundu ve toplandı. Helsinki Yurttaşlar Derneği ve Kadının İnsan Hakları Projesi'nin çağrısıyla toplatma kararına aleyhine bir faks eylemi başlatıldı.

Bilgi için: Helsinki Yurttaşlar Derneği
İnönü Cad. Hacı Hanım Sok. No: 10/8 Gümüşsuyu/İstanbul
Tel: 212- 292 68 42 e-posta: hyd@prizma.net.tr

Kadının İnsan Hakları Projesi
Plaj yolu sk. No: 129 Sütlüce/İstanbul
Tel: 0216 357 21 42, 385 12 62 e-posta: khp@info.jst.comlinkapc.org